

bir delil olduğunu savunmuştur (*Mefâtiḥu'l-ğayb*, VIII, 174). Filozof İbn Rüşd ise âyetten hareketle felsefî ve aklî delillere başvurmanın dinin buyruğu sayıldığını ileri sürerek mantığa ve felsefeye meşruiyet kazandırmak istemiştir. Ona göre i'tibar bilinenden bilinmeyene ulaşma etkinliğidir; bu da ya kıyasın kendisidir veya kıyasla gerçekleşen bir şeydir.

Mutasavvıflar ibret ve i'tibar terimlerini daha çok mârifet, ahlâk ve edep yönünden yorumlamaya çalışmışlardır. Hâris el-Muhâsibî i'tibarı "bir şeyle başka bir şeye istidlâl etmek" şeklinde tarif ettikten sonra bunu, kalp gözüyle nesnelerin mükemmel ve fevkalâde güzel bir düzen içinde yaratıldığına bakıp hayret etmek şeklinde yorumlamıştır. Ona göre böyle bir bakış insanı görünenden görünmeyene, yaratılandan yaratana götürür, imanı ve mârifeti artırır. Eşyayı ibretle seyredenler, dünyanın görünüşüne ve kısa süredeki durumuna değil iç yüzüne ve âkibetine bakar, sonunu görür, ona göre hazırlık yapar ve böylece dünyada âhiret mutluluğunu kazanırlar (*el-Veşâyâ*, s. 288-290). Abdürrezzâk el-Kâşânî'ye göre ibret insanların iyi veya kötü hallerine, dünyadan âhirete intikal etme gibi durumlarına bakıp işin âkibetini ve görünmeyen kısmını kavramaktır (*İştîlâḥâtü's-şüfiyye*, s. 130). Kişinin konuşması zikir, sükûtu fikir, bakışı ibret olmalıdır. Hâtim el-Esam, ibretsiz bakışın nefsin arzusundan başka bir şey olmadığını söyler (Sülemî, s. 96). Süfîler ibretsiz bakışı gereksiz söze benzetmişlerdir. Niyâzî-i Mısırî, "Bir göz ki onun ibret olmaya nazarında / Ol düşmenidir sâhibinin baş üzerinde" beytiyle süfînin her zaman her şeyde ibretle bakması gerektiğini vurgulamıştır.

Kişinin ibret alabilmesi için hem tabiatın kuruluş ve işleyişini ortaya koyan sayısız nesne ve olaya, hem de sosyal hayatın çok farklı tecellilerine derin bir sezgi ve kavrayışla bakması, zihnî ve kalbî yeteneklerini kullanması gerekir. Aslında insan bu yeteneklerle donanmış olarak yaratılmıştır. Kur'an'ın genel mesajı, Resûlullah'ın necata yönelik tavsiyeleriyle kendine has sîretinin yöneliş ve amacı da budur.

Kur'an-ı Kerim'de ebeveyn ile evlât arasında bulunması gereken sevgi, şefkat ve saygıyı, kardeşler arasında dürüstlüğü dayanması gereken uyumu, iffetli ve sabırlı davranmanın doğurduğu mutlu sonucu simgeleyen Yûsuf süresinin sonunda, son peygamberle ona tâbi olanların insanlığa sunduğu mesajın genel vasfı-

nın zihnî kavrayış ve kalbî bir sezikle (basiret) Allah'a çağırmaktan ibaret olduğu ifade edilmiş (12/108), bu açıdan Yûsuf kıssasından alınacak ibretlerin bulunduğu zikredilmiş (12/111), fakat insanların çoğunun tabiatıta yer alan bunca ibret verici nesne ve olayın âdeta üzerinden yürüyüp geçtikleri halde gafletten kurtulup bunlardan ders almadıkları gerçeği de vurgulanmıştır (12/105-106; bk. GAFLET).

BİBLİYOGRAFYA :

Râgib el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "abr" md.; *et-Ta'rifat*, "i'tibâr" md.; *Müsned*, V, 356; Hâris el-Muhâsibî, *el-Veşâyâ*, Beyrut 1986, s. 288-290; Sülemî, *Tabakât*, s. 96; Mâverdî, *Edebü'd-dünyâ ve'd-dîn*, Kahire 1973, s. 342; Gazzâlî, *el-Müstasfâ fi 'ilmi'l-uşûl*, Kahire 1937, II, 63, 122; Zemahşerî, *el-Keşşâf* (Beyrut), I, 340; II, 511; İbn Rüşd, *Faşlû'l-makâl* (nşr. Mustafa Abdülcevâd İmrân), Kahire 1968, s. 2-4; Fahrreddin er-Râzî, *Mefâtiḥu'l-ğayb*, İstanbul 1308, II, 615; V, 257; VIII, 174; Baklî, *Meşrebü'l-ervâḥ* (nşr. Nazîf M. Hoca), İstanbul 1973, s. 51; İbnü'l-Arabî, *el-Fütûḥâtü'l-Mekkiyye*, İstanbul 1293, II, 801; Kâşânî, *İştîlâḥâtü's-şüfiyye*, s. 130; İbnü'l-Hatîb, *Ravzatü't-târif* (nşr. Abdülkâdir Ahmed Atâ), Kahire 1968, s. 284; İsmail Hakkı Bursevî, *Rûḥu'l-beyân*, İstanbul 1306, II, 217; IV, 281; Gümüşhânevî, *Câmî'u'l-uşûl*, İstanbul, ts., s. 18.

SÜLEYMAN ULUDAĞ

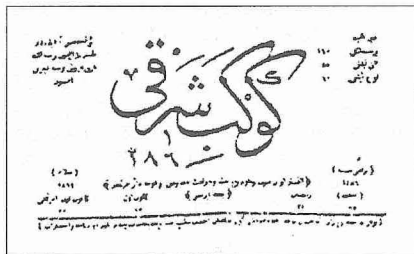
İBRET

(عبرت)

İstanbul'da 1870-1873 yılları arasında belli başlı dört devre halinde yayımlanan siyasî gazete.

Sultan Abdülaziz devri gazetelerinden biri olan *İbret*, zaman zaman farklı isimlerle ve farklı kişilerce yayımlanmış olsa da özellikle Nâmik Kemal ve arkadaşlarının yönetiminde çıkarıldığı sırada önemli roller üstlenmiş bir yayın organıdır. Gazetenin imtiyazı önce Aleksan Sarafyan tarafından alınmış, *Kevkeb-i Şarkî* adıyla günlük olarak ilk sayısı 27 Şâban 1286'-

İbret'in *Kevkeb-i Şarkî* adıyla yayımlanan ilk döneme ait bir sayısının başlığı (1286)

da (1 Aralık 1869) yayımlanmıştır. Küçük boyda ve çift sütun üzerine Aleksan Sarafyan'ın kaleminden çıktığı tahmin edilen son derece bozuk bir Türkçe ile neşredilen gazete, devrin sadrazamı Âlî Paşa'yı ve icraatını övücü yazılar yayımlamasına rağmen, belki de bu yüzden yeterli ilgiyi sağlayamamış, muhtemelen 17 Zilkade 1286'da (18 Şubat 1870) 42. sayısından sonra yayımına ara vermiştir. Gazetenin bu dönemiyle ilgili olarak belirtilmesi gereken önemli bir husus, Ebûzziya Mehmed Tevfik'in idaresinde *Terakî-kî'nin* haftalık ilâvesi olarak yayımlanmış *Terakî-i Muhadderât* (1869-1870) adlı Türkçe ilk kadın gazetesinden sonra kadınlara mahsus haftalık müstakil bir süreli yayın çıkarmış olmasıdır. Ziyad Ebûzziya'nın varlığından bahsettiği bu kadın gazetesinin koleksiyonu bugüne kadar elde edilememiştir (*TDEA*, IV, 332). Gazete bir süre sonra *İbret* adı altında ve yine imtiyaz sahibi Sarafyan tarafından pazartesi ve perşembe günleri çıkmak üzere 17 Rebîülevvel 1287'den (16 Haziran 1870) itibaren yayımlanmaya başlamıştır. Alman-Fransız savaşının çıktığı, dolaşısıyla gazetelerin oldukça rağbet gördüğü bir devreye rastlamasına rağmen okuyucu tarafından bu defa da yeterli ilgiyi görememiştir. *İbret*'in bu döneminde, 15. sayısında yer alan ve dönemin Türkçe basınının tirajı hakkında bilgiler veren "Gazetelerin Revâcî" başlıklı makale önemlidir.

İlk iki devresinde umduğu başarıya ulaşamayan Sarafyan 1871 yılında gazetesini İskender Bey'e kiralar. Daha önce kaçır sayı çıktığı kesin olarak belirlenemeyen gazete bu yeni döneminde *İbretnümâ-yı Âlem* adı altında, daha büyük ebatta üç sütun üzerine ve haftalık olarak tekrar 1. sayı ile 6 Safer 1288'de (26 Nisan 1871) yayıma başlar. Gazetenin bu döneminde takip edeceği yol ilk nüshasında, "Kötü âdetleri istihzâ edip mazaratını güldürücü bahislerle ahaliye göstermek ..." olarak ifade edilmiştir. Siyasî bir mizah gazetesi hüviyetinde yayımlanan *İbretnümâ-yı Âlem*'in bu devresi de oldukça sıkıntılı geçmiştir. Nitekim ilk günlerde gördüğü rağbet sonucu haftada iki, sonra üç defa yayımlanan gazete, ardından satışının düşmesi sebebiyle adını yalnızca *İbret* şeklinde belirleyip yayımını haftada ikiye indirmiş, 54. sayısında da (29 Ocak 1872) durdurmuştur. Bu devresinde dönemin diğer süreli yayınlarıyla zaman zaman polemige giren gazetede basın ve gazetecilik mesleğiyle ilgili dikkat çekici bazı makaleler de neşredilmiş-

امیر تحریر و متعلق ایستادین جبرائیل غارغور انتدیه به مراجعت ایدیلدیر امیر اداره به متعلق ایستادین امیرین ماهرکه مراجعت ایدیلدیر اعلاک هر سطرین: دقتدهک ایستادواج غروب ز پایه ایسه ایکی غروب آکورو	مطبوعه و محل ادارسی: اصحه الشهد، جامیل خاندور پر مستدلیک آوج یوزلی لیسفی یوزلی غروبده دور چوتنه اجری بشده چالاور اشطوسی پر غروبده دور	نویسنده 7 1289 تورمرد 87 پایان ایستی 20 کانون اول 1288 سنه 1289
مکلف اولدوق دیاک ایسه هیچ بریتنه خلقیه اوندور و نظیفه شستاسیق وطن پرورک کوبلهده ایچسون شمدی خلقین امیرین استر انقده اولان تکالیفیه اسواءه التورده کاتیت ایدمن عتردن زاید قالد استحصال اولدیه چکی تعین اینک و یلفیه سیه سکلنر برطانیام عیجاب تصور اولاسطه اتان تکالیفی اختاری حکمه ایتراج اینک استقرده دورک «اشیا الله رفیق این الیه فقی فی خاتره ورد قیعت اشیاده ایسه حیله ایتانک محتاج اولدین هر دوا مضارقه پرا اوزرینه تمجیل اولان و صومعه داخلیر» حالیکه «اشیا رفیقته التورده و ده رشیک ک» «انقده داخله» قشده شک اکسده	دولت هر کسک اموالسدن ایبروب و پردی بر پاچه دورک انکله حار جزیی اینک التند طوقار یو ایکی نرس شک مانی بر مقصدی ایکی صورتیه اقلدهدن عبارت اولدوق خلاسسدن ایسه تکالیف و بنسیرینک تلک کی دولک مرزات املیسدن بر حق دکل عاداتا حکومک و جودین اندامه ایچین اختیار اولدوق بر مصرف اولدوق اکلاشیاور و یوسله نظرا نماید ثابت اولورک خلقین التند و پرورک نسبت مشروعه سی هر کسک و بریسه چکی مقدار دکل و روسی لایم کلدیج عتدارور بیشاری دورک «تکالیف خلق درویدیه چی مقدور و خوشیه چک اولدوق این حالده هیچ اولرسه	استقلال ملل حققییه و مصارفی قدرت ایرا الیه تشریع و قضایا ایچین اقتضا این صرفیه که مقصر عیاقین استول و بدین بر طوقار و اقل ایسه باور و ذبییه و مصارف و موانعت حیز و طریق موارده و کزینات بلده و تشویق معارف و صنایع و توجیه ثانی و کتایفه قیدان اولان تأسیسات عمومی و علم و معیه کی خلق عادات و ترقیاتنه متعلق مواد ایچون اقتضا این صریحاً دخی حکومک صلاحیتی داخلده حد ایدور حقیقت حالده ایسیه نتائج و منافع جالییه و مستقیمه سنه وقف اولان خلق افراد و یا شرکتک تشکیلاتیه خیه کتورک قایل اولان امور خیریه ایچ هیچ یروق حکومتدن

İbret'in Nâmik Kemal ve arkadaşları tarafından çıkarıldığı döneme ait olan bir sayısının başlığı (7 Zilkade 1289)

tir. On günlük aradan sonra 28 Zilkade 1288'de (7 Şubat 1872) tekrar 1 numara ile yayımlanmaya başladığında sahibi Aleksan Sarafyan, sorumlusu İskender Bey görünmekle birlikte gazetecilik yönüyle idaresi Ahmed Midhat Efendi'ye geçmiştir. Bu dönemde gazetenin boyutları daha da büyümüş, Türk basın tarihinde ilk defa olmak üzere dört sütun üzerine cuma ve pazar hariç haftada beş gün yayımlanan günlük bir gazete halini almıştır. Ahmed Midhat Efendi'nin, ciddi bir yayın organı olacağını belirten ifadesi doğrultusunda bu devrede gazetede her ne kadar bazı düzeltilmeler olmuşsa da hükümet icraatlarına karşı gitgide artan tenkitler iki ay süreyle kapanmasına ve nihayet kesin olarak tesbit edilemeyen bir tarihte (muhtemelen 58. sayıdan sonra) yayımına ara vermesine sebep olmuştur.

7 Rebiülâhîr 1289'da (13 Haziran 1872) tekrar 1 numara ile yayımlanmaya başlayan *İbret*'in bundan sonraki devresi, hem Türk basın tarihi hem de o sıradaki gelişmelerin takip edilmesi açısından son derece önemlidir. Aleksan Sarafyan'dan ayda 15 altın liraya iki yıllığına kiralaan gazetede Nâmik Kemal Türk basınında ilk defa kullanılan bir tabirle önce "mu-harrir-i evvel", sonra "başmuharrir" olarak ilân edilmektedir. Yazı işleri sorum-

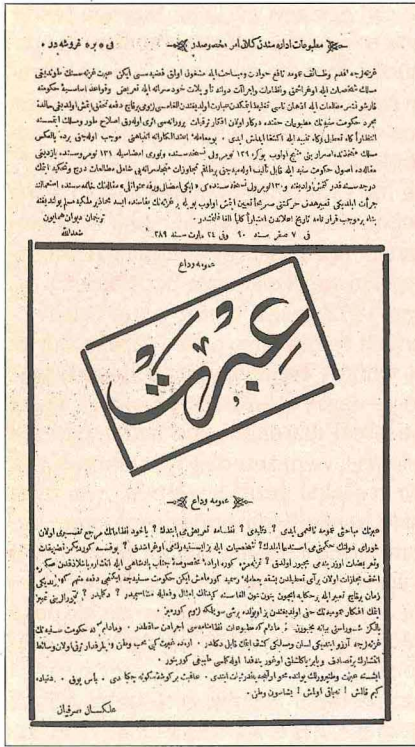
luluğu Kayazâde Reşad, yardımcılıkları Ebüzziya Tefvik ve Menâpîrzâde Nûri beylerin, gazete idaresi ise Nâmik Kemal'in üvey dayısı Mâhir Bey'in üzerindedir. Böylece âdeti Yeni Osmanlılar'ın yayın organı haline gelen *İbret* bu dönemde belirli bir kalite tutturdu ve bu durumu yayımına bütünüyle son verilinceye kadar devam ettirdi. Ancak *İbret*, Nâmik Kemal'in 19. sayıda (9 Temmuz 1872) yer alan "Garaz Marazdır" başlıklı makalesi dolayısıyla hükümetçe dört ay süreyle kapatıldı. Yazarlarına İstanbul dışında memuriyetler verildi. Ceza süresinin dolmasından kırk gün önce yayımlanmasına izin verilen gazetenin bu sırada yazı kadrosundan sadece Ebüzziya Tefvik İstanbul'da bulunuyordu ve o da *Hadîka*'yı çıkarıyordu. Nâmik Kemal yazılarını Gelibolu'dan gönderiyor, bu yazılar "başmuharrir" in kısaltılmışı olan "B. M." imzasıyla yayımlanıyordu. Reşad, Nûri ve Ebüzziya beyler de ara sıra imzasız makaleler neşrediyorlardı. İstisna olarak yalnız 56. sayıda "Kaymakâm-ı Bilecik Reşad" açık imzasıyla "Rusya Fesadı" başlıklı yazı çıkmıştır. Bu durum Nâmik Kemal'in İstanbul'a dönüşüne kadar (20-96. sayılar arasında; 30 Eylül 1872-18 Ocak 1873) devam etti.

İbret'in 97-110. sayıları, başmakalelerini "Kemal" imzasıyla yazan Nâmik Ke-

mal'in gazeteyi güçlü bir biçimde tekrar eski seviyesinde çıkarma çabalarının ürünüdür. Nitekim bu sırada *İbret*'in ağırlığı hissedilir bir biçimde kendisini göstermektedir. Özellikle siyasî tenkitlerin şiddetlenen dozu, gazetenin 6 Şubat 1873'te (nr. 110) bir defa daha kapatılmasına sebep olursa da bu ceza, tekrar açıldığında (nr. 111, 8 Mart 1873) aynı üslûbun devamına engel olamamıştır. Nihayet 1 Nisan 1873 gecesi *Vatan yahut Silistre*'nin ilk temsilinden sonra yapılan büyük tezahürat, seyircinin Nâmik Kemal'i sahneye davet etmesi, bulamayınca *İbret* gazetesi idarehanesine kadar giderek araması ve gazetede yayımlanması için bir teşekkür yazısı bırakması, aynı tarz-daki hareketlerin birkaç gece daha devam etmesi üzerine Sultan Abdülaziz'in iradesiyle *Hadîka*, *Sirâc* ve *Sirâc-ı Edebî* ile birlikte *İbret* gazetesi de bir daha çıkmamak üzere 132. sayısında kapatılmıştır. Gelişmeler üzerine *İbret*'in yazarları da tevkif edilmiş, 9 Nisan'da Nâmik Kemal Kıbrıs'a, Ahmed Midhat ve Ebüzziya Tefvik Rodos'a, Nûri ve İsmâil Hakki (Bereketzâde) beyler Akkâ'ya sürgüne gönderilmişlerdir. Bu sürgünler V. Murad'ın cülûsuyla affedilmelerine kadar sürmüştür.

İbret gazetesi, Nâmik Kemal ve arkadaşlarının yönetiminde çıktığı dokuz aylık sürede o sıradaki Batı gazeteleri görünümünde gayet tertipli, dört sütun üzerine düzenlenmiş olarak 33,5 x 47,5 cm. ebadında, cuma ve pazar hariç haftada beş gün yayımlanıyordu. Mustafa Fâzıl Paşa tarafından Şinâsi'nin terekesinden satın alınarak dört arkadaşa hediye edilen Tasvîr-i Efkâr Matbaası'nda basılmaya başlanan gazetenin tirajı 5000'lerden 19. sayıda o gün için büyük bir rakam olan 12.000'e ulaşmıştı. Bunun üzerine matbaa Beyoğlu'ndaki Hacopulo Çarşısı'na nakledilerek Ahmed Midhat'ın matbaasıyla birleştirilmişti.

Nâmik Kemal ve arkadaşları, esasen kitâbet mesleğinden geldiklerini ve bu yolla memleketi hizmeti düşündüklerini, halka siyaset kanunlarını ve medeniyette ilerleme yollarını gösterip hadiseler hakkında doğru haber ulaştıracaklarını, bütün bunlar için de matbuat nizamnâmelerinin imkânlarını zorlayacaklarını daha ilk sayılarda (nr. 1-3) duyurmuşlardır. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, "İktidara açıktan açığa harp ilân edercesine yazılmış olan bu küçük beyannâmede bir yığın hakikat vardı" dediği bu ifadelerle uygun olarak gerçekten de *İbret*, o yıllardaki diğer ya-

İbret'in kapandığını ilân eden duyuru (7 Safer 1290)

ynılara göre çok farklı bir gazete hüviyetindedir. Süleyman Nazif de belirttiği gibi Avrupa'da yayımlanan *Hürriyet* gazetesinin nüshaları bile *İbret* gazetesi yanında sönük kalmaktadır. Öyle ki Nâmik Kemal'in *İbret*'in 30. sayısında yayımlanan "Reji" makalesi yüzünden devlet gazete aleyhine dava bile açmıştır (bk. nr.

39 vd.). *İbret*'te siyasi, iktisadi, kültürel konular ve yurt içindeki gelişmeler kadar dış haberler de yer alıyordu. Hükümetin yönetimi sert bir biçimde tenkit ediyor, yabancı basınla ülkede çıkan yerli ve yabancı dilli gazetelere cevaplar veriliyordu (Mustafa Nihad, s. 18-27).

Konuya Nâmik Kemal açısından yaklaşıldığında onun en önemli özelliğinin gazete yazarlığı olduğu söylenebilir. Çünkü Nâmik Kemal, birçok konuyu tahlilde sathî kalmakla beraber görüşlerini mümkün olduğu kadar bütün açıklığıyla gazete sütunlarına dökmüştür. İleri sürdüğü görüşlerin isabet derecesi tartışılmakla birlikte kendisine biçtiği rolü, yani makaleleriyle toplumu uyarma görevini eksiksiz yerine getirmekteydi. Nâmik Kemal *İbret*'teki makaleleriyle halkın ilgisini çeken, anlaşılması kolay, zevk ve heyecanla okunan en iyi gazete dili örneğini vermiştir. Nitekim onun üslubu gerek kendi döneminde gerekse daha sonraki yıllarda uzun süre taklit edilmiştir. Bu makalelerini "Evrâk-ı Perişan" adı altında kitaplaştırmayı düşünen Nâmik Kemal, bir emir-nâme ile bu teşebbüsünü engelleyen hükümetin tutumunu sert bir şekilde tenkit eden bir dizi yazıyı da yine *İbret* sütunlarında yayımlamıştır. Mustafa Nihat Özön, Nâmik Kemal'in ellinci ölüm yılı dolayısıyla hazırladığı *Namuk Kemal ve İbret Gazetesi* (İstanbul 1938) adlı çalışmasında onun *İbret*'teki yazılarının yaklaşık dörtte birini toplamıştır.

İbret koleksiyonuna ait bir kısım sayılar İstanbul kütüphanelerinde dağınık olarak, *Kevkeb-i Şarkî* adıyla çıkan ilk dönem sayıları birkaç nüsha eksiğiyle, Nâmik Kemal ve arkadaşları tarafından çı-

karıldığı döneme ait 132 sayılık bir koleksiyonu ise tam olarak Ankara'da Millî Kütüphane'de bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Ebüzziya Mehmed Tefvik, *Salnâme-i Hadîka*, İstanbul 1290, s. 80, 82-83; a.mlf., *Yeni Osmanlılar Tarihi* (haz. Ziyad Ebüzziya), İstanbul 1973-74, I, 294-296; II, 121-142, 169-171, 173-176, 195-200, 205-227, 241-242; III, 405-440, 442-443, 451-476; Bereketzâde İsmâil Hakkı, *Yâd-ı Mâzî*, İstanbul 1332, s. 44-49 vd.; Basiretçi Ali Efendi, *İstanbul'da Yarım Asırlık Vekâyi-i Mühimme* (haz. Nuri Sağlam), İstanbul 1997, s. 12, 14-15, 20-22; Selim Nüzhet [Gerçek], *Türk Gazeteciliği*, İstanbul 1931, s. 57-59; Mustafa Nihad [Özön], *Namık Kemal ve İbret Gazetesi*, İstanbul 1938; Pertev Naili Boratav, "Namık Kemal'in Gazeteciliği", *Namık Kemal Hakkında*, İstanbul 1942, s. 161-186; Şerif Hulûsî, "Namık Kemal'in Eserleri, Zeyl II. N. Kemal'in Yazdığı Gazete ve Mecmualar", a.e., s. 392-395; Server İskit, *Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları*, Ankara 1943, s. 28-35; Mehmed Kaplan, *Namık Kemal Hayatı ve Eserleri*, İstanbul 1948, s. 83-89; Midhat Cemal Kuntay, *Namık Kemal (Devrinin İnsanları ve Olayları Arasında)*, İstanbul 1949, II, 103-149; Ahmed Hamdi Tanpınar, *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi* (İstanbul 1956), İstanbul 1985, s. 353-359; Münir Süleyman Çapanoğlu, *Basın Tarihi-ne Dair Bilgiler ve Hatıralar*, İstanbul 1962, s. 62, 64-65; Nâmik Kemal'in *Husûsî Mektupları* (haz. Fevziye Abdullah Tansel), Ankara 1967-86, I, 223-224, 228-230, 382-384; II, 218-220, 263-264; III, s. LIX-LX; Hasan Refik Ertuğ, *Basın ve Yayın Hareketleri Tarihi*, İstanbul 1970, I, 219, 220-223; Enver Behnan Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönü İle Basın*, Ankara 1971, s. 132-136; Hıfız Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, İstanbul 1973, s. 21-33; A. D. Jeltjakov, *Türkiye'nin Sosyo-Politik ve Kültürel Hayatında Basın*, İstanbul 1979, s. 89-91; M. Nuri İnüç, *Basın ve Yayın Tarihi*, İstanbul 1982, s. 228-242; Hasan Duman, *Katalog*, s. 164-165; Orhan Koloğlu, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Basın*, İstanbul 1992, s. 39-42; İlhan Yerlikaya, *Basiret Gazetesi*, Van 1994, tür.yer.; Ziyad Ebüzziya, "İbret", *TA*, XX, 12-14; a.mlf., "İbret", *TDEA*, IV, 332-336; a.mlf., "Ebüzziya Mehmed Tefvik", *DiA*, X, 375; Fevziye Abdullah Tansel, "Ebüzziya Tefvik", *İA*, IV, 100-101; Vedat Günyol, "Matbuât", a.e., VII, 369-370; Ömer Faruk Akün, "Nâmik Kemal", a.e., IX, 61-63; Nesimi Yazıcı, "Hadîka", *DiA*, XV, 18-19.

NESİMİ YAZICI

İBRETNÂME

(عبرنامه)

Lâmîî Çelebi'nin

(ö. 938/1532)

tasavvufî ahlâkî menkıbe ve hikâyelerden meydana gelen eseri.

Lâmîî Çelebi'nin *İbretnâme* adlı eserinin ilk iki sayfası (Süleymaniye Ktp., İbrahim Efendi, nr. 647)

